SI QUIS PRÆTER VOLUNTATEM PARENTUM TONSURAM VEL RELIGIONIS VESTEM IN PUERITIA ACCIPIAT, AN POSSIT SIBI DETRAHI.

QUÆSTIO II.

GRATIAN. 1. Pars.

„ DE his verò, qui præter voluntatem parentum tonſuram, vel religioſam veſtem ſuſceperint, ſic definitur

I. In Concilio Toletano X. *cap.* 6. [an. 656. *in Hiſpania.*]

Tonſura, vel veſtis religioſa in minori ætate ſuſcepta, à parentibus irrita fieri poteſt.

a Greg. III. *Epiſt.* 3. Polyc. *l.* 4. *tit.* 34. Burch. *l.* 8. *c.* 1. Ivo, *p.*7. *c.*27. Pann. *l.* 3. *c.* 186. b *al.* Epiſcopo.

SI in qualibet [a] minori ætate, vel Religioni debitam veſtem, vel Religionis tonſuram in utroque ſexu filiis aut unus, aut ambo parentes dederint fortè α, aut nolentibus, aut neſcientibus ſeſe ſuſceptam, non mox viſam in filiis abdicaverint, ſed vel coram ſe, vel coram Eccleſia [b 1], palámque in conventu eoſdem filios talia habere permiſerint; ad ſecularem reverti habitum filiis ipſis quandoque penitùs non licebit; ſed convicti, quòd tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad Religionis cultum habitúmque revocentur, & ſub ſtrenua diſtrictione hujuſmodi obſervantiæ inſervire cogantur. §. 1. Parentibus ſanè filios ſuos Religioni contradere non ampliùs, quàm uſque ad quartum decimum β eorum ætatis annum licentia poterit eſſe: poſteà verò, an cum voluntate parentum, an ſuæ devotionis ſit ſolitarium votum; erit filiis licitum Religionis aſſumere cultum. §. 2. Quiſquis autem vel abolitione tonſuræ, vel ſecularis veſtis aſſumptione detectus fuerit attigiſſe tranſgreſſionem; & excommunicationis cenſuram accipiat, & Religioni ſemper inhæreat.

¶ Corr. Rom. α *Dederint* [2] *fortè.*] In Conciliis etiam manuſcriptis legitur, *dederint certè aut nolentibus, &c.* In Pannormia verò, *dederint, aut certè nolentibus, &c.*

β *Quartum decimum.*] Sic etiam in Pannormia: in uno autem vetuſto Gratiani, & Conciliorum codicibus etiam manuſcriptis legitur, *uſque ad decimum* [3], apud ceteros verò Collectores, *ad duodecim.*

¶ Pith. [1] *Eccleſia.*] V. C. *Epiſcopo.*
[2] *Dederint, &c.*] Ita V. C.
[3] *Uſque ad decimum.*] Ita V. C.

II. *Item* ex Concilio Triburiensi, *c.* 24. [an. 895. *in Germania.*]

Uſque ad annos xii. paternæ voluntatis puella ſubjacebit arbitrio.

c Burch. *l.* 8. *c.* 98. Ivo, *p.* 7. *c.* 116. Pann. *l.* 3. *c.* 187. Conc. d Porrò ſi. *orig.*

PUella [c], ſi ante xii. annos ætatis ſponte ſua ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit; poſſunt ſtatim parentes ejus, vel tutores id factum irritum facere, ſi voluerint. At ſi annum, & diem, id diſſimulando conſenſerint; ulteriùs nec ipſi, nec ipſa mutare hoc poterunt. §. 1. Si verò [d] in fortiori ætate adoleſcentula, vel adoleſcens ſervire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi.

GRATIAN. 2. Pars.

„ Velamen autem nulli Sanctimoniali, alteri imponere licet. Unde ait

e Conc. Pariſ. *l.* 1. *c.* 43. & Capitul. *l.* 1. *c.* 76. Conc.

III. Eutychianus Papa [e]. [imò Concilium Pariſienſe, *l.* 1. *c.* 43. an. 829. *in Gallia.*]

Abbatiſſa præſumens velare virginem, vel viduam, excommunicetur.

f Burch. *l.* 8. *c.* 17. Ivo, *p.*7. *c.*38. Pann. *l.* 3. *c.* 194.

STatuimus [f 4], ut ſi Abbatiſſa, aut quælibet Sanctimonialis poſt hanc diffinitionem in tantam audaciam proruperit, ut aut viduam, aut puellam virginem velare præſumat; judicio Canonico uſque ad ſatisfactionem ſubdatur.

¶ Pith. [4] *Statuimus.*] Conſtitut. Caroli 31.

GRATIAN. 3. Pars.

„ Hac autoritate prædicta, & paterna profeſſione docetur aſtringi quilibet in puerilibus annis, & præter voluntatem eorum propoſito ſuſcepto perhibetur teneri; niſi tonſuram, vel religioſam veſtem parentes mox viſam abdicaverint. Parvuli verò, dum offeruntur, non niſi ſub multorum teſtimonio ſuſcipiendi ſunt. Unde legitur

g *al.* Octava.

IV. In IX [g]. Synodo. [imò in libro de Inſtit. Monach. B. Baſilii *cap.* 8. c. an. 362. *in Ponto.*]

Infantes oblati à parentibus, ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipiantur.

OPortet infantes cum voluntate, & conſenſu parentum, immò ab ipſis parentibus oblatos, ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: ut omnis occaſio maledicti gratiâ excludatur hominum peſſimorum α.

¶ Corr. Rom.] Eſt in eodem Libello B. Baſilii, & eodem capite, in quo eſt *c. firma. ſuprà dict. q.* 1. & ſequitur continenter poſt illud.

α *Peſſimorum.*] In eo Libello eſt, *plurimorum.*

SI QUIS PRÆTER PROPRIAM VOLUNTATEM CUCULLAM INDUERIT, AN COGATUR EAM RETINERE.

QUÆSTIO III.

GRATIAN. 1. Pars.

„ QUòd autem qui invitus propoſitum Religionis ſuſceperit, non ſit cogendus ad inviti propoſiti obſervationem, teſtatur dicens

I. Leo Papa I. *Epiſt.* 90. al. 92. ad. Ruſticum Epiſcopum, *cap.* 12. [an. 443. *Româ in Galliam.*]

Non poteſt deſeri propoſitum Monachi ſponte ſuſceptum.

a Polyc. *l.* 4. *tit.* 34. Anſ. *l.* 7. *c.* 187. Burch. *l.* 8. *c.* 8. Ivo, *p.*7. *c.*19. Pann. *l.* 3. *c.* 182. b *al.* aut. c *al.* vovit quis. d *al.* meliorem. *al.* melioris.

PRopoſitum [a] Monachi proprio arbitrio, & [b 1] voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt abſque peccato. Quod enim [2] vovit [c] Deo, debet & reddere. Unde qui relicta ſingularitatis profeſſione ad militiam, vel ad nuptias devolutus eſt; publicæ pœnitentiæ ſatisfactione purgandus eſt: quia etſi innocens militia, & honeſtum poteſt eſſe conjugium; electionem tamen meliorum [d] deſeruiſſe, tranſgreſſio eſt.

¶ Pith. [1] *Et.*] 2. V. C. *aut.*
[2] *Quod enim.*] Add. 2. V. C. *quis.*

II. *Item* ex Concilio Toletano VI. *c.* 6. [an. 638. *in Hiſpania.*]

Qui religioſum habitum ſponte ſuſceptum deſerere voluerit, ad ipſum redire cogatur.

e Burch. *l.* 8. *c.* 14. Ivo, *p.*7. *c.*35.

PRoclivis curſus eſt [e] ad voluptatem, & imitatrix natura vitiorum. Quamobrem quiſquis virorum, vel mulierum habitum ſemel induerit ſpontaneè religioſum, aut ſi vir deditus Eccleſiæ choro, aut femina fuerit, aut fuit delegata puellarum Monaſterio; in utroque ſexu prævaricator ad propoſitum invitus reverti cogatur, ut vir detondeatur, & puella ad Monaſterium regrediatur. Si autem quolibet patrocinio deſertores permanere voluerint; Sacerdotali ſententia, ita à Chriſtianorum cœtu habeantur extorres, ut nec locus α eis ullus ſit communionis. §. 1. Viduæ quoque (ſicut univerſalis Synodus [f] jamdudum ſtatuit) profeſſionis, vel habitûs ſui deſertrices ſuperiori ſententia condemnentur.

f in Tol. 4. *c.* 55.

¶ Corr. Rom. α *Ut nec locus.*] In libro Conciliorum Lucenſi Regio legitur, *ut nec locutio cum eis ulla ſit communis.* Reliqui verò codices concordant cum Gratiano. Apud Ivonem eſt, *ut nec locus eis ullus ſit communis.*

III. *Item* ex Concilio Calchedonensi, *c.* 7 [g]. [an. 451. *in Bithynia.*]

g Et in Aquiſgran. *c.* 85.

Semel in Clero taxati, vel Monaſteriis deputati, ad militiam non redeant.

h Ex priſca verſione. Burch. *l.* 8. *c.* 4. Ivo, *p.*7. *c.*28. i *al.* voluerint.

EOs, qui ſemel [h] in Clero taxati fuerint, ſive in Monaſterio deputati, decrevimus neque ad militiam, neque ad honores ſeculares venire. Eos autem, qui hoc auſi fuerint facere, & non ejus rei pœnitere maluerint [i], ut ad hoc idem revertantur, quod antè obtentu Dei ſibi propoſuerunt, convenit [3] anathematizari.

¶ Pith. [3] *Convenit.*] Abeſt in V. C.

GRATIAN. 2. Pars.

„ Cùm dicitur propoſitum Monachi proprio arbitrio, & voluntate ſuſceptum, intelligitur, quòd ſi propria voluntate ſuſceptum non fuerit, obſervari non cogitur. Unde ſcribit

IV. Nicolaus Papa omnibus Epiſcopis in Regno Ludovici. [c. an. 866. *Romà in Germaniam.*]

Monaſterialibus diſciplinis nullus ſubjiciatur invitus.

k Ivo, *p.* 6. *c.* 356. l *al.* habitu. m *al.* voluit.

PRæſens Clericus [k] nomine Lambertus unà cum patre ſuo, nomine Attho, quondam videlicet Comite, nunc autem Clerico, ad Limina Apoſtolorum properans adiit præſentiam noſtram, aſſerens qualiter idem pater ejus in Laicali adhuc ordine [l] in prædiis propriis ædificaſſet duo Monaſteria, voluntatem gerens, ut poſt ſuum deceſſum præſens ejus filius Lambertus in locum ejus [4] ſuccederet: quem infra teneram ætatem inter octavum, & decimum annum conſtitutum memoratus pater proprio arbitrio abſque Regulari inſtitutione extra omnem illius voluntatem, cucullam induit. Igitur poſt quoddam ipſius temporis ſpatium (ut ipſe dicit) Salomon Epiſcopus cum quibuſdam aliis abſque patris oblatione, vel Abbatis percepta benedictione, eumdem Lambertum Monaſticum habitum induere fecit (ut ferunt) invitum: & ſub hac occaſione, paterna, ſeu materna hereditate à fratribus ſuis privatum eſſe, atque contra omnem (ut dictum eſt) voluntatem ſuam, quaſi regularem illum Monachum permanere volunt [m]. Super qua re diligenti cura inveſtigantes, etiam ſub adjuratione patrem ipſius, ſi verum diceret, interrogavimus: ſed idem pater Attho [5] reſpondit ſe talem habuiſſe, & habere voluntatem, ut filius ſuus verus Monachus fieret, & in locum ejus ſuccederet. Sub [6] teſtificatione autem jurejurando firmavit [7], quòd quando primitùs ei cucullam induit, idem Lambertus

ſemper reſtitit, & numquam ſe fieri Monachum conſenſit; ſed demùm ab inſequentibus Monaſtico [8] habitu violenter eſt indutus, aſſerens, quòd numquam Regulam aliquam [9] promiſit, neque ego pater ejus pallio [n 10] altaris indutum illum obtuli, neque à quocumque Sacerdote, vel Abbate (ut mos poſcit) benedictione percepta Regulæ umquam ſe Monachum ſubjectum futurum promiſit. Super his omnibus etiam proteſtatus eſt præfatus Clericus Attho, quia ſi eo tempore, tam duræ obſervantiæ Monaſticam intellexiſſet regulam, numquam eumdem filium Lambertum coëgiſſet portare cucullam. §. 1. Quapropter conſultè Pſalmographi [o] verba recolentes, quibus voluntariè ſe Deo ſacrificare pronuntiat; & voluntaria oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Dei obſecrat, præſentem, ut dictum eſt, Clericum nomine Lambertum minimè debere exiſtimavimus ſub tali violentia fieri Monachum. Quod enim quis non eligit, nec optat, profectò non diligit: quod autem non diligit, facilè contemnit. Nullum quippe bonum, niſi voluntarium. Idcircò Dominus [p] non ferendam in via virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcepit. Quapropter conſultiùs agetur, ſi piis ſuaſionibus contemptum Mundi, & amorem Dei prædicando, quàm violentiam inferendo, ad Cæleſtem amorem, illum accenderitis. Unde omnium veſtrûm charitati hanc noſtri Apoſtolatûs mandare decrevimus Epiſtolam, monentes, atque præcipientes, quatenus (ſi ita verum eſt, ut iſti dicunt) nullus Epiſcopus, vel Abbas, ſeu Monachorum reliquorum conventus Monaſticis illum regulis invitum ſubjacere compellat: neque ullo modo fratres ejus per hanc occaſionem licentiam habeant paternâ, ſeu maternâ illum hereditate privare: ſed uſque dum Divina inſpiratione compunctus propria voluntate regulæ ſe ſubdat, liceat eum à Mundanis, & Laicalibus remotum vagationibus, vel negotiis, inter Religioſos & Eccleſiaſticos viros in Canonica degere vita. Non enim putamus (quod abſit) Canonicos Religioſos ſanctorum Monachorum vita, & conſortio ſejunctos: quia unuſquiſque, ſecundùm Apoſtolum [q], propriam mercedem accipiet ſecundùm laborem ſuum.

n *al.* palla. *aliquot manuſcr.* & *Ivo.*
o *Pſal.* 53. 118. 108.
p *Matth.* 10.
q 1. *Cor.* 3.

GRATIAN. 3. Pars.

„ Si vero Epiſcopi, vel Abbatis illecti promiſſionibus aliqui tonſuram, vel Religionis veſtem ſuſceperint; ipſi quidem in eo, quod cœperunt, permaneant: res verò eorum heredibus ſuis reſtituantur. Unde legitur

¶ Pith. [4] *Ejus.*] V. C. *ei.*
[5] *Pater Attho.*] V. C. *Clericus Atho.*
[6] *Sub.*] V. C. *Sed ſub.*
[7] *Firmavit.*] V. C. *Firmabat.*
[8] *Monaſtico.*] V. C. *Monachico.*
[9] *Aliquam.*] V. C. *aliquando.*
[10] *Pallio.*] V. C. *Palla.*

r In Cabil. II. *c.* 7.

V. In Moguntino Concilio [r]. [imò Cabilonenſi II. *c.* 7. an. 813. *in Gallia.*]

Reſtituantur heredibus res eorum, qui ab Epiſcopis, vel Abbatibus decepti comam depoſuerunt.

ſ Suprà, XVI. *q.* 7. *conſtituit.* Burch. *l.* 8. *c.* 93. Ivo, *p.* 7. *c.* 111.

COnſtituit [ſ] ſanè ſacer iſte Conventus, ut Epiſcopi, ſive Abbates, qui non in fructum animarum, ſed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines circumveniendo totonderunt, & res eorum tali perſuaſione ſurripuerunt; pœnitentiæ Canonicæ (utpote turpis lucri ſectatores) ſubjaceant. Hi verò, qui illecti comam depoſuerunt; in eo, quod cœperunt, perſeverare cogantur: res verò eorum heredibus reddantur.

¶ Corr. Rom.] De hac citatione dictum eſt *ſuprà* xvi. *q.* 7. *c. penult.*

SI AB UNO MONASTERIO IN ALIUD DISTRICTIUS LICEAT ALICUI TRANSIRE.

QUÆSTIO IV.

GRATIAN. 1. Pars.

„ QUòd verò ab uno Monaſterio in aliud diſtrictius tranſire Monachis liberum ſit, habetur,

a Simile in Conc. Triburienſi, quod extat, *c.* 26.

I. Ex Concilio Triburiensi, in quo ſic ſtatutum eſt [a]. [an. 895. *in Germania.*]

Non ſunt probibendæ Virgines ſacræ, quæ causâ Religionis aliud Monaſterium adire deſiderant.

b Burch. *l.* 8. *c.* 22. Ivo, *p.*7. *c.*42.

VIrgines ſacræ [b], ſi pro lucro animæ ſuæ propter diſtrictiorem vitam ad aliud Monaſterium pergere diſpoſuerint, ibidémque commanere decreverint, Synodus concedit. Si verò fugâ diſciplinæ alium locum quæſierint, redire cogantur.

GRATIAN. 2. Pars.

„ Quod autem de Virginibus ſacris hoc Capitulo ſtatuitur, de Monachis etiam conſequenter intelligitur, & de quolibet etiam Clerico. §. 1. Sed objicitur illud [1]

II. Basilii. [c. an. 362. *in Ponto.*]

Vota Monachi ſine conſenſu Abbatis ſui irrita ſunt.

c Polyc. *l.* 4. *tit.* 34. Burch. *l.* 8. *c.* 9. Ivo, *p.*7. *c.*32.

MOnacho [c] non licet votum vovere ſine conſenſu Abbatis ſui: ſi autem voverit, frangendum erit.

¶ Corr. Rom.] Senſus hujus Capitis aliquo modo elici poteſt *ex ſermone* 2. de Inſtitutione Monachorum, & *c.* 28. Monaſticarum conſtitutionum B. Baſilii.

¶ Pith. [1] *Illud.*] Add. V. C. *ex dictis.*

III. *Item illud* Agathensis Concilii, *c.* 27. [an. 506. *in Gallia.*]

Monachum nullus ſuſcipiat, aut ordinet abſque Abbatis ſui permiſſu.

d Ivo, *p.* 3. *c.* 157.

MOnachum [d] niſi Abbatis ſui aut permiſſu, aut voluntate ad alterum Monaſterium commigrantem, nullus Abbas ſuſcipere, aut retinere præſumat: ſed ubicumque fuerit, Abbati ſuo autoritate Canonum revocetur.

e Ex eodem Conc. *c.* 38. & Venet. *c.* 5. Pann. *l.* 3. *c.* 67. f Concord. Julianus Anteceſſ. *Novel.* 123. *c.* 53.

§. 1. Item Clericis [e] ſine Commendatitiis literis Epiſcopi ſui, licentia non pateat evagandi. In Monachis quoque præſentis ſententiæ forma ſervetur: quos ſi verborum increpatio non emendaverit; etiam verberibus ſtatuimus coërceri. §. 2. Servandum quoque [f] de Monachis, ne eis ad ſolitarias cellulas liceat à Congregatione diſcedere: niſi fortè probatis poſt emeritos labores, aut propter infirmitatis neceſſitatem aſperior, Abbatis licentiâ α, regula [2] remittatur. Quod ita demùm fiat, ut intra eadem Monaſterii ſepta manentes, tamen ſub Abbatis poteſtate, ſeparatas habere cellulas permittantur. Abbati quoque β ſingulas diverſas cellulas, aut plura Monaſteria habere non liceat; niſi tantùm propter incurſum hoſtilitatis intra muros receptacula collocare.

¶ Corr. Rom. α *Licentiâ.*] Hæc vox abeſt à vetuſtioribus Conciliorum editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, duobúſque item Gratiani exemplaribus. In recentioribus autem Colonienſibus editionibus legitur, *aſperior ab Abbatibus regula permittatur.* Sed apud Julianum Anteceſſorem *novellâ* 123. *num.* 53. ubi ſimile habetur, licentia Abbatis requiritur.

β *Abbati quoque.*] Sic in aliquot Conciliorum editionibus. In aliis autem, præcipuè in Colonienſi quatuor tomorum legitur, *Abbatibus quoque ſingulis diverſas cellulas.*

¶ Pith. [2]. *Abbatis licentiâ regula.*] 2. V. C. *Abbatis regula.* 2. alii, *Abbatibus regula.*

GRATIAN.

„ Verùm hoc intelligendum eſt de Monachis religioſè viventibus: quibus vota ſpecialis abſtinentiæ, vel alicujus diſtrictionis, quæ generalem conſuetudinem ſuorum Fratrum excedat, ſine Abbatis conſenſu vovere non licet; ne ſuper eos fratres ſcandalizentur. Causâ etiam illorum ſtatutum eſt hoc, qui regularem diſciplinam ſubterfugientes peregrinationis vota ſibi aſſumunt: quod nec Monacho, nec alicui Clerico licet: ne hac occaſione ad ſecularem converſationem redeat.

CAUSA XXI.

GRATIAN.

„ ARchipresbyter cujuſdam Eccleſiæ, Præpoſituram alterius accepit; nec priorem vult relinquere: ſecularium quoque negotiorum procurator efficitur: claris, & fulgidis veſtibus ſe exornans: ab Epiſcopo ſuo corripitur; relicto officio ſuo ad ſecularem Judicem habet confugium.

I. Primùm quæritur, an Clericus in duabus Eccleſiis poſſit conſcribi.

II. Secundò, ſi unam voluerit relinquere, an liceat ei ad aliam tranſire.

III. Tertiò, an procurationes ſecularium negotiorum Clericis liceat ſuſcipere.

IV. An claris, & fulgidis veſtibus eis ornari expediat.

V. Quintò, an ab Epiſcopo correpti ſuum officium relinquere, & ad ſecularem Judicem confugere valeant.

AN CLERICUS IN DUABUS ECCLESIIS POSSIT CONSCRIBI.

QUÆSTIO I.

GRATIAN.

„ IN duabus Eccleſiis aliquem connumerari poſſe prohibet dicens

I. Septima Synodus, *c.* 15. [an. 787. *in Bithynia.*]

In duabus Eccleſiis Clericus conſcribi nullo modo debet.

a Anſ. *l.* 7. *c.* 98. Ivo, *p.*6. *c.*31. b *al.* commodi. αἰσχροκερδίας. c *Matth.* 6.

CLericus ab inſtanti [a] tempore non connumeretur in duabus Eccleſiis. Negociationis enim hoc eſt, & turpis lucri [b 1] proprium, & ab Eccleſiaſtica conſuetudine penitùs alienum. Audivimus enim ex ipſa Dominica voce [c], quòd [2] nemo poteſt duobus dominis ſervire. Aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet. Unuſquiſque enim ſecundùm Apoſtolicam vo-